מגנזי המלך

עובדות מוכיחין, שסיפר רבינו בנועם שיחין, בסעודתא דחקל תפיחין

פרשת בהעלותך תשפ"ב לפ"ק
| גליון נ' |

סיפורי קודש שסיפר כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א על

הגה"ק רבי שלמה ממונקאטש זי"ע

יומא דהילולא קדישא כ"א סיון

רבי שלמה׳לע מונקאטשער איז געווען זייער א שטארקער צאנזער חסיד.[1] ער איז געווען דארטן

1

ויש להעתיק כאן מכתב קודש שכתב הרה"ק מצאנז ז"ל להגה"ק רבי שלמה׳לע ממונקאטש ז"ל שנעתק בס׳ בית שלמה:

"ב"ה יום ה׳ תולדות תרל"ד לפ"ק צאנז, החיים והשלום לכבוד ידידי מחו׳ ה"ה הרב המופלג החריף ובקי בוצינא קדישא חו"פ מופת הדור נ"י ע"ה בנש"ק שלשלת היוחסין כקש"ת מו"ה שלמה נ"י שפירא האבד"ק סטריזוב יע"א לנכון הגיענו הסך ל"ה ר"כ מעות מעמדות, ואומרים לפעלא טבא ישר כח ות"ח לו, וברכה לראש המתנדבים ברוח נדיבה, ותהי חסד ד׳ חופף עליהם כל היום, כי באתם לסעדינו במשען חסדכם ברוב טובם לעת זקנתי ותש כוחי, ישלם ד׳ פעלכם ותהי חלק עבודתכם שכר מאת ד׳ להריק לכם ברכה עדי בלי די, ותתברכו מאת ד׳ בשפע ברכה והצלחה וכ"ט סלה. מחמת חלישת כוחי קצרתי, ונא להתפלל עבור שלום ובריאות גופי, וד יקבל תפלתו בתוך תפלת כ"י, וגם המברך יתברך מה"ש בכל טוב ושלום, כנפש מחות׳ וש"ב אדוק בעבותות אהבה דמר כת"ה בחיבה יתירה. ידידו דושת"ה באהבה ולונ"ח הק׳ חיים הלברשטאם."

ועיין בס׳ בית שלמה (אות ע"ב-ע"ג) שבעת שנפוצה השמועה לפני חג הפסח שהרה"ק מצאנז זקוק לרחמי שמים ונחלש מאוד מיום ליום, אסף את כל הציבור בבית מדרשו בסטריזוב כדי לומר תהלים ובקשת לרפואתו של מרן הק׳ מצאנז, ועורר את העם והסביר להם שצריך להתפלל על היחיד שבדורם, ואח"כ נזדרז ונסע לצאנז, וכשהגיע נשבר מאוד כי ראה שהרה"ק נחלש מאוד ושכב במיטתו, וביום ז׳ של פסח כיבדו הרה"ק משינאווא שיעבור לפני התיבה לתפילת פסוקי דזמרה ושחרית, והוא לא רצה כי הוא לא היה מסוגל להתפלל לפני התיבה מגודל מרירותו ממצב בריאותו של הרה"ק, ונשאר שם עד אחר הלויה.

ועי׳ בבית שלמה (אות ע"ג) וז"ל: וגם בשעת ההלבשה עמד רבינו ללבוש את בשר הקדוש, ונכנס בעובי הקורה שלא להניח לפסול את ציצתו של הטלית שעיטפו בו את המלאך הקדוש הד"ח ואמר בכדי שלא יעלה בטלית פסול לג"ע העליון בהשתעשע עם שרפי מעלה להתהלך לפני ה׳ באור החיים וכן נעשה רצונו בזה כידוע, ויהי בנסוע הארון הקודש ורבינו הלך ילך ובכה בתוך רבבות אלפי ישראל אשר קונינו על האור עולם רשכבה"ג כי הוא הלך למנוחות, ואת בני דורו עזב לאנחות, זי"ע ועכי"א.

2

עיין בס׳ בית שלמה (אות ע"ב-ע"ג) שבעת שנפוצה השמועה לפני חג הפסח שהרה"ק מצאנז זקוק לרחמי שמים ונחלש מאוד מיום ליום, אסף את כל הציבור בבית מדרשו בסטריזוב כדי לומר תהלים ובקשת לרפואתו של מרן הק׳ מצאנז, ועורר את העם והסביר להם שצריך להתפלל על היחיד שבדורם, ואח"כ נזדרז ונסע לצאנז, וכשהגיע נשבר מאוד כי ראה שהרה"ק נחלש מאוד ושכב במיטתו, וביום ז׳ של פסח כיבדו הרה"ק משינאווא שיעבור לפני התיבה לתפילת פסוקי דזמרה ושחרית, והוא לא רצה כי הוא לא היה מסוגל להתפלל לפני התיבה מגודל מרירותו ממצב בריאותו של הרה"ק, ונשאר שם עד אחר הלויה, ע"ש.

3

ועי׳ בבית שלמה (שם) וז"ל: עסק בסדר טהרות הקודש לרבו הגדול והנורא והוא הניף את גופו הקדוש לטבול אותו בהמקוה והעיד כי בשעת הטבילה הרגיש איך שמרן הקדוש הרפה א"ע לטבול שתי פעמים כמעט בלתי סיוע החי הנושא (בבחי׳ ארון נושא את נושאיו).

עי׳ בס׳ נפלאים מעשיך (ח"א) שסיפר הגה"צ מפאיע הי"ד שהגה"ק השם שלמה ממונקאטש זי"ע היה שם בשעת הטהרה של הרה"ק מצאנז זי"ע, ואמר אח"כ: איך קען מעיד זיין אז דער הייליגער רב האט זיך אליין געטובל׳ט.

ועי׳ בבית שלמה (אות ע"ג) וז"ל: וגם בשעת ההלבשה עמד רבינו ללבוש את בשר הקדוש, ונכנס בעובי הקורה שלא להניח לפסול את ציצתו של הטלית שעיטפו בו את המלאך הקדוש הד"ח ואמר בכדי שלא יעלה בטלית פסול לג"ע העליון בהשתעשע עם שרפי מעלה להתהלך לפני ה׳ באור החיים וכן נעשה רצונו בזה כידוע, ויהי בנסוע הארון הקודש ורבינו הלך ילך ובכה בתוך רבבות אלפי ישראל אשר קונינו על האור עולם רשכבה"ג כי הוא הלך למנוחות, ואת בני דורו עזב לאנחות, זי"ע ועכי"א.

4

עיין בס׳ בית רבי (ח"א עמ' י') שנפל סכסוך בין החברה קדישא של העיירה לבין תלמידי הרב המגיד מי יתעסק בטהרתו, החברה קדישא טענה שזה שייך רק להם והתלמידים טענו כשם ששימשוהו בחייו כך ישמשוהו במותו, הי׳ דין תורה בין שני הצדדים וה׳פסק דין יצא שהדבר שייך לחברה קדישא, ורק אלה מהתלמידים שנרשמו בפנקס החברה קדישא בעירם יתעסקו גם הם בטהרתו, וכידוע רשמו את הבעל התניא בעודו צעיר לימים בפנקס החברה קדישא בעיירה ליאזני, וכך זכה הבעל התניא להתעסק בטהרתו של רבו הרב המגיד.

תלמידי הרב המגיד הפילו גורל מי יזכה לטהרו על כל אבר ואבר במיוחד, ובגורלו של הבעל התניא נפל הפתק "ראשו

ווינטער תרל"ו ביים דברי חיים אין שטוב, מ׳האט דארט אריינגעברענגט כיבוד און דער דברי חיים האט געזאגט ׳לחיים מחותן, ווער ווייסט צי מ׳וועל מיר זיך נאך אמאל טרעפן אויף דעם עולם׳. דער שם שלמה האט אויפגעציטערט און האט געזאגט ׳הימל און ארד זאלן אונטערגיין און דער רבי וועט דא בלייבן...!׳.

ער איז דאך געווען ביי די לויה פונעם דברי חיים,[2] ער איז געווען ביי די טהרה, און ער האט געזאגט דער רבי זאל זיך טובל׳ן אליינ׳ס...[3]

הקדוש הד"ח ואמר בכדי שלא יעלה בטלית פסול לג"ע העליון בהשתעשע עם שרפי מעלה להתהלך לפני ה׳ באור החיים וכן נעשה רצונו בזה כידוע, ויהי בנסוע הארון הקודש ורבינו הלך ילך ובכה בתוך רבבות אלפי ישראל אשר קונינו על האור עולם רשכבה"ג כי הוא הלך למנוחות, ואת בני דורו עזב לאנחות, זי"ע ועכי"א.

ועי׳ בבית שלמה (שם) וז"ל: עסק בסדר טהרות הקודש לרבו הגדול והנורא והוא הניף את גופו הקדוש לטבול אותו בהמקוה והעיד כי בשעת הטבילה הרגיש איך שמרן הקדוש הרפה א"ע לטבול שתי פעמים כמעט בלתי סיוע החי הנושא (בבחי׳ ארון נושא את נושאיו).

ועי׳ בס׳ נפלאים מעשיך (ח"א) שסיפר הגה"צ מפאיע הי"ד שהגה"ק השם שלמה ממונקאטש זי"ע היה שם בשעת הטהרה של הרה"ק מצאנז זי"ע, ואמר אח"כ: איך קען מעיד זיין אז דער הייליגער רב האט זיך אליין געטובל׳ט.

ביי גרויסן מגיד דער רבי ר׳ בער איז אויך אזוי געווען.[4] רבי שלמה׳לע מונקאטשער האט דאס

כל הזכויות שמורות ©

דעמאלטס נאכגעזאגט, אז ביי דעם רבי ר' בער איז אזוי געווען, במילא בעט ער אז ער זאל אויך אזוי טוהן. און דער זעלבער ענין שטייט אויך אויפן אר"י הק'.[5]

רבי שלמה'לע [ממונקאטש] אויך געווען א מחותן מיטן דברי חיים, ווייל זיין זוהן רבי משה לייב סטרייזשובער איז געווען א איידעם ביים גאריליצער רב.

וען רבי משה לייב סטרייזשובער האט געגעסן קאסט אין צאנז, איז אים געבוירן געווארן א מיידל, דער מנהג איז געווען אין צאנז אז דער דברי חיים האט א נאמען געגעבן, און למעשה האט רבי משה לייב נישט געהערט קלאר דעם נאמען, וויל דער דברי חיים האט נישט געזאגט פריער וועלכע נאמען ער וועט געבן, און ער האט זיך נישט געטרויעט צו פרעגן.

נאכ'ן דאוונענען ווען ער קומט אהיים, פרעגט אים די רעביצין, ווי אזוי הייסט דאס קינד? האט ער געזאגט 'איך ווייס נישט', פרעגט אים די רעביצין, 'וואס הייסט דו ווייסט נישט?!' האט ער געזאגט, 'דער זיידע האט א נאמען געגעבן, און כ'האב נישט דערהערט דעם נאמען' (ומרוב פחד לא הרהיב בנפשו עוז לשאול מפ"ק על דבר השם), **גייט אריבער איין טאג און נאך א טאג און דאס קינד האט א נאמען... אבער קיינער ווייסט נישט וואספארא נאמען, האט רבי משה לייב געדארפט אריינגיין צום דברי חיים איבער פרעגן, אבער ער האט זיך אבער נישט געטרויעט צו פרעגן.**

אבער ער מוז דאך אריינגיין, אבער ווי אזוי פרעגט מען, האט ער זיך מיישב געווען, ער וועט שרייבן א קוויטל, און אריינגיין זיך געזעגענען, און אריין געשריבן 'בתי הנולדה לי למזל טוב', און גלאזט ליידיג נעבן דעם, אן א נאמען.

ער איז אריין צום דברי חיים, און ער נעמט דאס קוויטל, פרעגט אים דער דברי חיים, פארוואס שטייט נישט קיין נאמען, האט ער געענטפערט, ווייל ער וייסט נישט דעם נאמען, האט דער דברי חיים אים דעמאלטס געזאגט דעם נאמען וואס ער האט געהאט געגעבן.

דער דברי חיים האט שטארק מחבב געווען דעם שם שלמה,[6] **ער האט אים אלץ מכבד געווען צו דאוונענען פארן עמוד.**[7]

איינמאל איז ער געקומען קיין צאנז, און אויפן וועג האט ער זיך פארקילט, וועז ער איז אנגעקומען קיין צאנז האט ער נישט געהאט קיין שטימע, אינדערפרי ביי פסוקי דזמרה איז צוגעקומען צו אים דעם דברי חיים'ס גבאי, און האט אים געזאגט אז דער רב איז אים מכבד צו דאוונענען שחרית [לפני התיבה], האט ער געזאגט אז ער קען נישט רעדן, ער האט נישט קיין קול, האט ער אים אפגעלאזט, און ער האט זיך געשטעלט דאוונענען פסוקי דזמרה מיטן פנים צו די וואנט, און ער האט געווארטעט אז ער גייט נישט צו צום עמוד.

אינמיטן 'נשמת' שפירט ער אז עמיצער קלאפט אים אויף די פלייצע, ער דרייט זיך אויס זעהט ער דעם דברי חיים בכבודו ובעצמו, און ער מאכט אים אזוי מיט די האנט אז ער זאל צו גיין צום עמוד, איז ער צוגעגאנגען צום עמוד און ער האט אנגעהויבן 'שוכן עד' כאחד האדם, ווי עס וואלט גארנישט געווען.[8]

כתם פז", וזכה להתעסק בטהרת ראשו הקדוש של הרב המגיד. ומסופר כשהובילו את הרב המגיד למקוה טהרה אמר הבעל התניא רז"ל אומרים גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן", ולכן יניחו את הרב המגיד לטבול בעצמו וכך הי' הניחוהו לטבול בעצמו וטבל ג' פעמים.

5 עיין בס' שבחי האריז"ל (עמ' קכ"ב) בו מתואר יום ההסתלקות של האריז"ל, וכה כתוב: ...ובאמצע הדרוש פתח עיניו ונסתכל בכותלי הבית, ואמר חברי מה טוב ומה נעים היום הזה אשר הבית הזה מלא אשר אין מקום להניח אפילו גרגיר חטה, וכל המתיבתות אשר ברקיע נעלו והצדיקים באו לכאן, ומלאכי השרת אין מספר ומלכם בראשם ללוות נשמתי עד מקומה הראוי, לכן אחר יציאת נשמה אל תניחו שום אשה או טמא שיגע בי, אלא החברים יתעסקו ברחיצתי ואחר הרחיצה אל יטבילו אותי בביתי כמנהג, אלא יוליכו אותי לבית הטבילה ושם אני אטביל את עצמי.

ויהי כדברו דברים אלה הביט וראה שם להר"י הכהן עומד אמר לו מהר וצא לך חוצה, שלא נשאר רגע ליציאת נשמה, ובצאתו נח נפשו.

ויצחק בן ל"ח שנה לא כהתה עינו ולא נס ליחה, ולא נשתנו פניו כשאר מתים אלא היו פניו מאירות כשמש בגבורתו, אז נפלו כל החברים ושאר החכמים שהיו שם לארץ וגעו בבכיה גדולה עד שעלתה שועתם לשמים, והרח"ו היה מאפיר עצמו באפר בוכה וצועק: אבי אבי רכב ישראל ופרשיו, אין מנחם לי, אז טבלו החברים וטהרו עצמם, ונתעסקו ברחיצתו, ודמעותיהם נגרים יותר מן המים אשר היו משליכים עליו.

אחר הרחיצה גדולה הוליכוהו לבית הטבילה, וכך אמרו לו: רבינו עשינו המוטל עלינו, אבל הטבילה אין לנו רשות כי האדון העיד בנו לאמר: שנוליך אותו לבית הטבילה, והאדון יטבול את עצמו, ועתה האדון בתוך בית הטבילה במים, מיד עמד בקומה זקופה בתוך המים כחי, והרכין בראשו וטבל ד' פעמים כנגד ד' אותיות של השם, ואחר הטבילה הלבישוהו בגדים יקרים, והכריזו אין כהונה היום, והוליכוהו מביתו לבית החיים הלוך ובכה, עד שהיו הדמעות נגרות לארץ כנחל שוטף ואפילו הגוים שהכירוהו בכוהו וספדוהו.

והרח"ו ושאר החברים היו הולכים יחפים וקרועי בגדים, ומלובשים שקים ואפר על ראשם כיום ט' באב, בוכים ואומרים תורה הקדושה מספד יחיד עשי לך על הסתלקות מלאך זה היודע סתריך.

והרח"ו מרוב צערו, אותו היום נטרפה דעתו, עד שבשעה שרצו להניחו בקבר נפל לרגליו, ונשקם ובכה ואמר: אי רגלים המהרות לעשות רצון קונם, איך נלכדו ברשת בעוונותי, ואיך אתאפק שיגנו ארון האלהים, ויתכסה ממני, ובקושי גדול הסירו אותו מעליו וקברוהו בקבורת המלכים מאן מלכי רבנן, והוא הלך אל המנוחה, והניח לחברים וחכמי ישראל ביגון ואנחה, יהי רצון שזכותו יגן עלינו ועל כל עמו ישראל להצילם מכל צרה וצוקה ולגאלם בקרוב למען שמו אמן וכן יהי רצון.

---

6 ויש להעתיק כאן מכתב קודש שכתב הרה"ק מצאנז לרבי שלמה'לי ממונקאטש שנענתק בס' בית שלמה, אשר בו הוא מבקשו שיתפלל בעדו, ומסיים מכתבו 'מחותנו ושאר בשרו אדוק בעבודות אהבה', וזה לשון המכתב:

ב"ה יום ה' תולדות תרל"ד לפ"ק צאנז, החיים והשלום לכבוד ידידי מחו' ה"ה הרב המופלג החריף ובקי בוצינא קדישא חו"פ מופת הדור נ"י ע"ה בנש"ק שלשלת היוחסין כקש"ת מו"ה שלמה נ"י שפירא האבד"ק סטריזוב יע"א לנכון הגיענו הסך ל"ה ר"כ מעות מעמדות, ואומרים לפעלא טבא ישר כח ות"ח לו, וברכה לראש המתנדבים ברוח נדיבה, ותהי חסד ד' חופף עליהם כל היום, כי באתם לסעדינו במשען חסדכם ברוב טובם לעת זקנתי ותש כוחי, ישלם ד' פעלכם ותהי חלף עבודתכם שכר מאת ד' להריק לכם ברכה עדי בלי די, ותתברכו מאת ד' בשפע ברכה והצלחה וכ"ט סלה. מחמת חלישת כוחי קצרתי, ונא להתפלל עבור שלום ובריאות גופי, וד יקבל תפלתו בתוך תפלת כ"י, וגם המברך יתברך מה"ש בכל טוב ושלום, כנפש מחות' וש"ב אדוק בעבודות אהבה דמר כת"ה בחיבה יתירה. ידידו דושת"ה באהבה ולונ"ח הק' חיים הלברשטאם.

7 ע' בבית שלמה (אות ס"ו) שפעם אחת אירע באחרון של פסח ורבינו התפלל לפני התיבה בצאנז תפילת שחרית כנהוג עד הלל [שאז עלה מרן הקדוש מצאנז בעצמו ובכבודו לפני התיבה], והיה כאשר שב מרן לביתו נאוה אחר התפילה ובשעת הפשטת מלבושיו ולבש בגדים אחרים לכבוד היום אמר לפני בניו ושאר מקורבי ביתו שהיו שמה, התבוננתם היום על תפילת מחותני [כן קרא מרן הק' מצאנז את רבינו גם שלא בפניו בלשון סתם 'מחותני' אם כי היה לו הרבה מחותנים] וכו', אין אתם מבינים ויודעים להכיר במחותני, איך כי קול מר זקינו הקדוש בעל בני יששכר מדברת מתוך גרונו.

8 בס' שיח זקנים (ח"ה) מסופר שמרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל סיפר שפעם אחת נסע הרה"ק ר' שלמה ממונקאטש ז"ל להסתופף בצילא דמהימנותא על ימים האחרונים של חג הפסח, ובמשך היום טוב דימה במחשבתו כסדר שהיום הוא חג השבועות, [ובל"ק: עם האט זיך אים נאר געדאכט אז הייעט איז שבועות], והיה מצטער על מה שמשתבש בדמיונו לחשוב ככה ששבועות היום, הלא פסח היום, אולם כשירד מרן הק' לפני התיבה לתפלת מוסף [של י"ט] וכשהגיע באמצע חזרת הש"ץ לותתן לנו וכו', אמר ואת מוסף יום חג השבועות הזה [כפליטת פה], ותיכף חזר ואמר חג המצות הזה, ושמח השם שלמה על כך שכיוון לדעתו הק' שגם הוא דימה בדעתו שהיום חג השבועות, ולכן בעת עריכת השלחן הטהור צוה להכריז שהוא מעמיד מאה בקבוקים יין.

באחד השנים ביו"ט שמיני עצרת בתפלת מוסף אצל רבינו (כ"ק מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל), כשאמר רבינו אדיר אדירנו נתלהב מאד [האט ער זיך זייער צוקאכט], וכשסיים רבינו הקל הקדוש אמר תחילה "המלך", ותיכף אחר כך אמר "הקל הקדוש". לאחר התפלה ניגש הרה"ח ר' בערל אמסעל ע"ה (תלמידו של מרן הקדושת יום טוב ז"ל, והי' מבדח הרבה פעמים את רבינו) אל רבינו, ואמר לו, כששמעתי אדיר אדירינו, נדמה לי שהיום הוא ראש השנה, וכששמעתי שהרבי אמר המלך וכו' ראיתי שכיוונתי. ועל זה סיפר לו רבינו, העובדא

כל הזכויות שמורות ©

דער ערשטער בריוו פונעם דברי חיים - גאר א שארפן בריוו - בנוגע די מחלוקת,[9] איז געגאנגען צו רבי שלמה'לען קיין סטריזוב, ס'איז נעבן ריישא. חסידים האבן געזאגט בדרך צחות, אז מ'האט גערופן די שטאט 'ריישא', ווייל דארט איז געווען 'רישא' פון די מחלוקת, דארט האט זיך דאס אנגעהויבן.[10]

רבי שלמה'לע איז געווען קודם רב אין סטריזשוב, און נאכדעם איז ער געגאנגען קיין מונקאטש - ווען ער האט זיך משדך געווען מיטן דברי חיים - ווען רבי משה לייב איז געווארן א איידעם ביים גאר‌ליצער רב (בן מרן הדברי חיים ז"ל) - איז ער נאך געווען רב אין סטריזשוב, נאר נאכדעם וואס דער דברי חיים איז שוין נסתלק געווארן איז ער געווארן רב אין מונקאטש.

אין די געגנט 'קארפאט-רוס' זענען געווען זידיטשויבער חסידים, אין מונקאטש זענען געווען זידיטשויבער חסידים,[11] און אין די גאנצע געגנט.

---

9 ויש לציין שבס' פי צדיק (עמ' רע"ט) כתב שבאותו לילה שהרה"ק כתב המכתב הנ"ל ירד וטבל עשרות פעמים במקוה באמצע הכתיבה.

10 וזה לשונו של השם שלמה במכתבו אל הרה"ק מצאנז זי"ע כשמפציר בו שיכתוב מכתב לקהילת סטריזוב נגד הכתב, כמו שכתב לקהילת ריישא, וזה לשונו במכתבו: ...ע"כ אבקש מאוד מאוד בקשה שטוחה מלפני האדמו"ר הקדוש, לחוס על כבוד התורה הק' ולומדיה, ולכתוב לכאן מכתב כמו שכ' לק' רישא, ויתקדש כאן ש"ש כמו שנתקדש ברישא, ואל יהיה הדבר קל בעיני אדמו"ר כי עליו אנו נסמכין, ויכתוב נא ברוב ענות צדקו וקדושתו, וכל הבעלי בתים מוכנים להדפם ולרדפם, כי גם בעיניהם רע ומר המעשה אשר המה עושים פה, אך מצפים למכתבו הקדוש... ע"ש.

וכה כתבו בני הקהילה הק' בעיר סטריזוב להרה"ק מצאנז בראשית מכתבו: ...הנה שמענו ונדעם, ובעינינו ראינו ובאזנינו שמענו מה שעשו בעיירות הקרובות והרחוקות עם... אשר עברו חק הפרו התורה מראשה ועד סופה תורה שבכתב ותורה שבעל פה בפרהסיא ובריש גלי, מלבד אשר עינו והשפילו וביזו וציערו תלמידי חכמים בכל מקומות מושבותיהם כידוע לאדמו"ר, ובכאן ערינו פה הינם רעים וחטאים יותר מבכל העיירות, ואם נבוא לבאר מעשיהם תקצר היריעה מהכיל... ובקשתינו ומשאלותינו לפני אדמו"ר הקוה"ט ברוב ענותנותו וצדקתו כאשר חם על קדושת התורה וימהר ויחיש המכתב לכאן...

והרה"ק השם שלמה מוסיף על מכתבם וכותב בתו"ד: ...הנה ההכרח אצלינו לכתוב מחמת גודל רשעותם ועוזותם, אמנם אם ח"ו לא יבוא מכתב מקדושת אדמו"ר שליט"א חששנו שלא נהי' וכו'... עיי"ש.

11 יש לציין שבס' תולדות הגה"ק הישמח משה (השמטות עמ' תמ"ו) מסופר שהרה"ק הישמח משה זי"ע רצה שבנו הרה"ק רבי אלעזר ניסן יכהן פאר ברבנות מונקאטש, אז שלח מכתב להרה"ק העטרת צבי מזידיטשוי זי"ע שיסייע לו בזה כי בכל הגלילות היה גרים הרבה חסידי זידיטשוי, והרה"ק העט"צ השיב לו במכתב "אני אכנים עצמי בכל כוחי וכו' וגם אכתוב למחותני הרב הצדיק הקדוש מהרצ"א (הבני יששכר) שגם הוא יכנים עצמו בזה", עיי"ש.

12 ידוע המליצה שאמר הייטב לב על זה, כי בהיותו בסיגעט סבל ממשפחת "כהנים" ובאוהעל סבל ממשפחה אחת ששם אביהם היה "אהרן", ואמר בדרך צחות, שברש"י בפר' אמור מבאר כפל הלשונות של הכהנים בני אהרן, שאחד מהם מיותר, ואמר הייט"ל שבאוהעל הי' מיותר לי ה"בני אהרן" ובסיגעט מיותר לי ה"כהנים".

13 הגה"ק בעל בני יששכר ז"ל נתקבל לאבד"ק מונקאטש בשנת תקפ"ח, ועי' בס' אגרות שפירין (אות י"א) מכתב פלא שכ' הבני יששכר שכ' הבני יששכר בערב חג הסוכות שנת תקצ"ב מעיר דינוב לאנ"ש היקרים שבעיר מונקאטש, עיי"ש.

וועז רבי שלמה'לע מונקאטשער איז געקומען קיין מונקאטש (מקודם הי' אב"ד סטריזשוב ואח"כ נתקבל לאב"ד מונקאטש) האט ער געטראפן דעם גאנצן אויבן-אן מיט טליתים (בליל שב"ק), זיי זענען געווען זידיטשויבער חסידים.

דער ייטב לב האט בסוף ימיו געהאט עגמת נפש אין סיגוט, און אין מונקאטש האט מען געזוכט א נייעם רב, און ווען זיי האבן געהערט אז דער ייטב לב האט עגמת נפש אין סיגוט, האבן זיי אים אנגעטראגן דאס רבנות דארטן, און ער האט זיי אפגעזאגט, האבן זיי וויטער געשיקט 'שלוח שרים רבים ונכבדים' מיט א קאנסוס, און ער האט נישט געצויגן, האבן זיי געזאגט, 'רבי, די גאנצע שטאט ווארט דעם רבי'ן', האט דער ייטב לב געענטפערט, 'אויב אזוי, וייס איך שוין נישט צו גיין'. און ער האט זיי מסביר געווען, 'ווען איך בין געקומען קיין סיגוט, האבן מיך די כהנא'ישע געברענגט, און רבי משה ארי' (פריינד זצ"ל, הראה"ק דק"ק סיגוט) איז מיר געווען א קעגענער, און איז אפילו נישט געקומען שלום געבן, שפעטער האט זיך דאס איבערגעדרייט, רבי משה ארי' איז מיר געווארן א גוטער פריינד, און די כהנא'ישע זענען מיר קעגענער'ס,[12] יעצט אז מ'זאגט אז די גאנצע שטאט ווארט מיך אפ, אויב אזוי ווער וועט מיך בלייבן א גוטער פריינד...'.

האט ער זיי געזאגט מ'זאל נעמען רבי שלמה'לע - ער איז געווען מיט אים א מחותן, ווייל זיין זוהן רבי משה לייב איז געווען א איידעם ביים גאר‌ליצער רב, און דער גאר‌ליצער רב איז געווען א איידעם ביים ייטב לב - איז ער דאך געווען א מחותן מיטן ייטב לב, אזוי האט ער מציע געווען מ'זאל אויפנעמען רבי שלמה'לע פאר רב אין מונקאטש.

דאס איז שוין געווען אין די לעצטע צוויי יאר פונעם ייטב לב'ס לעבן (נסתלק ו' אלול שנת תרמ"ג), און דער דברי חיים איז שוין נישט געווען אויף דעם עולם (שנסתלק כבר ביום כ"ה ניסן שנת תרל"ו).

דער בני ישכר איז אויך אמאל געווען רב אין מונקאטש.[13] דער בני ישכר האט דארט געהאט גרויסע רדיפות, ביז מ'האט אים איינגעמסר'ט פאר די באהערדע מיט בלבולים ר"ל, און זיי האבן אים אפגעפסק'עט אז מ'וואלט אים ארויס פון שטאט, און מ'וועט איהם געבן אכצן שמוץ!

דאס איז נישט געווען קיין חכמות... איז דארט געווען א איד אין מונקאטש, עס האט אים זייער וויי געטון אז מ'וועט שמייסן דעם רבי'ן (הגה"ק בעל בני יששכר ז"ל) איז ער געגאנגען און זיך אנגעטון א בעקיטשע, און ער איז ארויפגעגאנגען אין שטאט הויז און געזאגט אז ער איז רב, און ער איז געקומען נעמען דעם ענש. זיי האבן אים ענומען און זיי האבן אים אפגעשמיסן אזוי ווי זיי האבן געהאט אפגעפסק'עט.

וועז ער איז ארויסגעגאנגען נאכן באקומען די שמוץ. איז ער אריבערגעגאנגען צום שטוב פונעם בני יששכר, וועז ער איז אנגעקומען צום בני יששכר איז ער שוין געשטאנען גרייט ארויפצוגיין אויפן וואגן ארויסצופארן פון שטאט, ווייל אזוי איז געווען דער פסק אז מ'וועט איהם שמייסן אוז ער דארף תיכף פארלאזן די שטאט. דער איד איז אנגעקומען אוז ער האט זיך געוואלט געזעגענען איידער דער רבי פארט אוועק, וועז ער איז אנגעקומען אוז דער בני יששכר האט אים געזהן איז ער געווארן זייער מרוגש א איד האט זיך געלאזט שמייסן פאר אים. זאגט ער אים "וואס ווילסטו אויסבעטן, עשירות, אריכות ימים, גוטע קינדער?".

זאגט דער איד "דער רבי פארט דאך יעצט אוועק, איך האב יעצט נישט קיין צייט אז איך זאל זיך קענען אויסוועלן, איך דארף צייט דאס איבערצוקלערן, דער רבי זאל איבערלאזן די אלע דריי ברכות, וואס איך וועל נישט דארפן וועל איך נאכשיקן דעם רבי'ן...". זאגט אים דער בני יששכר "אזוי?! בין איך דיר מבטיח אלע דריי זאכן"...

האדמו"ר ממונקאטש: מ'זאגט נאך א מעשה, אז פאר דער בני יששכר איז אוועק פון מונקאטש, האט ער געזאגט א תורה אויפן פסוק "בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו", און פונקט פופציג יאר שפעטער איז דער שם שלמה געקומען קיין מונקאטש, ער איז צוריק געקומען איש אל אחוזתו.

איינמאל איז געווען ביים פעטער דער רבי ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל), כ'בין געווען מיט ר' חיים

כל הזכויות שמורות ©

בער,[14] כ׳בין געווען זייער יונג, דער רבי ז״ל איז געווען זייער צוטראגן, ס׳האט געברויכט צו זיין א פראטעסט (נגד הציונים), און נישט יעדער האט מיט געהאלטן... ער האט געהאט פון דעם עגמת נפש. הכלל, האט ר׳ חיים בער אינמיטן שמועס דערציילט, אז דער הייליגער דברי חיים האט אמאל געלאזט רופן דעם זיידן רבי שלמה מונקאטשער פון מונקאטש אויף צאנז, ער האט באקומען א טעלעגראם אז ער זאל קומען, און ער האט זיך אזוי דערשראקן, דער דברי חיים האט געווארט אויף אים און געווארט, און ס׳איז געווען א סעודת ראש חודש, דער הייליגער צאנזער רב האט געווארט און ער האט געפרעגט ער איז שוין דא? ער איז שוין דא?, [לאחר הסעודה] ס׳איז שוין געווען באלד נאכט, און דער שם שלמה האט זיך געאיילט צו די באהן (ובכל משך זמן הסעודה לא דיבר עמו הדברי חיים אודות מטרת בקשתו שיבוא לשם), רופט זיך אן דער הייליגער צאנזער רב, ׳מחותן, זאגט׳ס מיר, דריי יאר וואס איך געב מיך אפ טעג מיט נעכט מיט די פינסטערע מחלוקה, האמיר עפעס אויפגעטוהן... וועז נישט...׳. האט דער שם שלמה זיך אנגערופן, ׳רבי, אזויפיל וויים איך אז עס האט אויפגעטוהן אויף מיר... אז איך בין נישט געווארן פון די חסידים דארט...׳ (ובזה נחה דעתו של מרן הדברי חיים ז״ל).

האט ער געזאגט פאר״ן רבי״ן ׳אזויפיל האט עס אויפגעטוהן אז אונז זעמיר נישט געווארן קיין ציונים׳, און ער האט אים ממש מחיה געווען.

כ׳וועל מסיים זיין מיט דעם, אמאל האט מען גערופן דעם שם שלמה צום הייליגן דברי חיים, וואס איז? ס׳איז שוין דריי טאג וואס דער רבי איז פארמאכט, און ער לאזט נישט אריין קיינעם, ער פארפירט און ער וויינט, ס׳איז פחדים נוראים, ס׳איז שוין געווען דער און יענער (אנשים חשובים שבאו אליו לחזק אותו, ולא עלתה בידיהם להשיב את נפשו), מ׳האט אבער געווואוסט אז ער האט זייער ליב געהאט דעם שם שלמה, האט מען געטראכט אז אפשר וועט ער ביי אים פועלן, איז דער שם שלמה אריינגעגאנגען, זאגט דער דברי חיים פאר אים, ׳כ׳האב נישט קיין כח׳, זאגט דער שם שלמה ׳פון וואו זאל דער רבי האבן כח? כ׳הער אז ס׳איז שוין דריי טאג וואס מ׳ברענגט אריין פת שחרית, און מ׳שיקט עס צוריק ארויס כאשר בא כן ילך, פון וואו זאל דער רבי האבן כח?, און איך הער אז דער רבי איז שוין דריי מעת לעת נישט געשלאפן׳, זאגט אים דער דברי חיים - בענוותנותו הגדולה - ׳וואס מיינט איר איך האב נישט געוואלט אביסל מער שלאפן... נאר וואס זאל איך טוהן, איך לייג מיך אין בעט, קומט מיר די חטאת נעורים פאר די אויגן - האט ער אנגעהויבן צו ווינען - ווי קען איך שלאפן?!׳, דער שם שלמה האט דאס געהערט, האט ער זיך צוווינט, און איז ארויס געגאנגען.

ווען ער קומט ארויס, זאגט מען אים אינדרויסן ׳דאס קענען מיר אויך... מ׳האט געמיינט אז איר וועט קומען, וועט איר עפעס אויפטוהן׳. האט ער זיך צוזאם געזומען די כוחות נאכאמאל, און איז צוריק אריינגעגאנגען, און ער האט נאך געטראפן דעם הייליגן צאנזער רב טרערן, זאגט ער ׳דער רבי זאל מיר מוחל זיין, דאס איז מעשה בעל דבר, אז דער רבי עסט נישט און שלאפט נישט... דער רבי איז דער צדיק הדור, אויפן רבי״ן שטייען אלע וועלטן, און אז דער רבי האט חלילה נישט קיין כח, האט כלל ישראל חלילה נישט קיין כח...׳, - ער האט געשריגן - ׳ס׳איז נאר עצת היצר׳.[15] פרעגט אים דער דברי חיים, ׳איר מיינט טאקע אז איך מיר שטייט עפעס די וועלט?׳, זאגט ער ׳יא׳, זאגט דער דברי חיים, ׳נו, פרעג איך איך, אז איך מיר שטייט די וועלט, קען איך מיך גיין לייגן שלאפן?!...׳.

---

14 הרב החסיד הישיש ר׳ חיים בער גרינפעלד ז״ל ממונקאטש שזכה לשמש בקודש אצל הגה״ק הדרכי תשובה ז״ל ואח״כ אצל הגה״ק המנחת אלעזר ז״ל, ואחרי המלחמה היה דר בוויליאמסבורג והסתופף הרבה בצל כ״ק מרן רבינו בעל דברי יואל ז״ל, והיה לו קביעות לבוא לשולחנו הטהור של רבינו ז״ל בליל יו״ט שני של חג הסוכות לכבוד ההילולא של הגה״ק בעל דרכי תשובה ז״ל, ורבינו ז״ל היה מכבדו תמיד בזמירות ובשאר כיבודים.

15 לתועלת הקוראים נציג מענין לענין עובדא נפלאה מרשימות זכרונותיו של הרה״ח ר׳ חיים הערש יאקאבאוויטש ע״ה מה שסיפר לבניו:

יענעם עש״ק פרשת וירא תשי״ד לפ״ק וועז עם איז נפטר געווארן הרבנית הצדיקת מרת חי׳ רויזא ע״ה, בין איך געווען ביים רבי״ן אין שטוב וועז עם איז אריבערגעקומען צום רבי״ן דער דאקטער שווארץ, און ער האט געזאגט פארן רבי״ן אז ער וויל געבן א נידל.

דער רבי האט נישט פארשטאנען פארוואס דער דאקטער איז געקומען, האט ער געזאגט פארן רבי״ן ״ס׳איז גוט פארן רבי״ן צו נעמען דעם נידל״, דער רבי האט באלד פארשטאנען אז עפעס האט פאסירט, און ער האט געהאט אן הרגשה אז ס׳איז בנוגע די טאכטער די צדיקת רויזעלע ע״ה.

דער רבי האט תיכף א פרעג געטון ״מ׳קען נאך תהילים זאגן?״, וועז מ׳האט געענפערט אז ס׳איז שוין ליידער דערנאך, האט דער רבי א שווערן קרעכץ געגעבן ״א קאפיטל תהילים האט מען מיך נישט געלאזט זאגן״... ער האט זיך אויפגעשטעלט און צוגעגאנגען צום פענסטער און דארט ביטערליך געווויינט ווי א קינד. ביז וועז ר׳ שלמה בראוער ע״ה האט א זאג געגעבן אז די לוי׳ איז באשטימט געווארן אויף צען אזייגער.

איך האב געדאוועט ביים רבי״ן יענעם פרייטאג צונאכטס, וועז דער רבי האט געזאגט ״מזמור שיר ליום השבת״ האט מען געזעהן ווי פון זיינע הייליגע אויגן פליסן טרערן.

ביים טיש בליל שב״ק ביי זיך אין קליינעם ביהמ״ד איז דער רבי געווען זייער ערנסט און ער האט פאר קיינעם נישט געגעבן לחיים, איך האב געגעבן לחיים פארן רבי״ן, און דער רבי האט מיר צוריק געגעבן.

[און רבי יעקב נחמי׳ יאקאבאוויטש ע״ה האט דערציילט ווי ער געדענקט יענעם פרייטאג צונאכטס, וועז דער רבי איז אריינגעקומען צום טיש איז געווען א שרעקליכער פחד, קיינער האט זיך נישט געטרויעט אראפצוזעצן צום טיש. דער רבי איז געווען רויט ווי פייער. וועז ער האט געזעהן דעם זיידן שטיין האט ער אים געוינקען אז ער זאל זיך אריינזעצן צום טיש ווי געווענליך].

דער רבי האט זיך מתמרמר געווען פארן סיגעטער רב (מרן רבינו הבר״מ ז״ל), מיט גרויס שברון לב האט ער אים געזאגט אז וועז עס איז געווען אזא אומגליק ביים טאטן מרן בעל קדושת יו״ט ז״ע (היינו כשנפטרה בתו הכלה מרת רחל ע״ה ביום י׳ כסלו תרס״ג) וועז ס׳איז געקומען שבת איז ער אינגאנצן נשתנה געווארן פון קדושת השבת, אבער איך קען דאס נישט"...

האט דער סיגעטער רב געוואלט מחזק זיין דעם פעטער זאגנדיג "וואס פארא פארגלייך איז דאס? דער קדושת יו"ט האט דאך נאך געהאט נאך קינדער...

דער רבי איז געווען זייער צובראכן פון דעם מצב און ער האט זיך א לעגגערע צייט נישט געקענט צוזאמענן קלויבן פון זיין צובראכנקייט. וועז די רביצין ע"ה האט געזעהן דעם רבי"ן זי"ע אין זיין צובראכענעם מצב און ווי ער קען זיך נישט צוזאמענן קלויבן פון דעם בראך, האט זי מיך געבעטן אז איך זאל פרובירן באיזה אופן שהוא צו ברענגען דערצו אז דער רבי זאל זיך מתגבר זיין, און ווייטער אנגיין געהעריג.

איך האב זיך געמומען די מוט און איך בין אריין צום רבי"ן און געגעבן א קלאפ מיט די האנט "גוט, ער האט אויסגעפירט, עס איז אים געלונגען!".

דער רבי קוקט מיך אן און וואונדערט זיך וואס איך מיין צו זאגן מיט די ווערטער, האב איך געזאגט "אז דער קאפיטאן איז דעמולאיירט איז די גאנצע שיף אין א סכנה, דער בעל דבר האט זיך גוט אן עצה געגעבן מיטן רבי"ן, ער האט געזעהן וואס דער רבי בויעט אויף אידישקייט דאהי און אין ארץ ישראל, האט ער געמומען דעם ענגעראל און איהם צוקלאפט, אז דער רבי איז צוקלאפט זענען מיר אלע צוקלאפט, יא, ס׳איז אים געלונגען און אלעם וואס דער רבי האט ביז היינט זיך געמוטשעט אויפצובויען וועט יעצט צוגרונד גיין"...

דער רבי האט געכאפט די ווערטל, און עס האט אים שטארק באמומען, און מען האט באלד געזעהן א שטארקע שינוי לטובה אויפן רבי"ן, און ער האט זיך מחזק געווען און ער איז ווייטער אנגעגאנגען לאורך ימים.

איך האב דעמאלטס אויך געזאגט פארן רבי"ן "מיר אלע זענען דעם רבינס קינדער", אז דער רבי האט איגענע קינדער אויף דעם עולם.

"איך האב זיך דעמאלטס איינגעשטעלט מיינע זיבעציג יאר, איך האב זייער מורא געהאט דערפון, אבער איך האב זיך געמומען די דרייסט, איך האב זיך צוגעגרייט כח און ענערגיע און איך האב דאס געזאגט פארן רבי"ן, און ב"ה שעלתה בידי".

די רביצין ע"ה איז שפעטער געקומען צום איהם און זי האט אים שטארק באדאנקט אז עס איז קלאר אז זיינע ווערטער האבן דעם רבי"ן שטארק אויפגעלעבט און מחזק געווען אנצוגיין ווייטער.

כל הזכויות שמורות ©